

Nei, nei gutt, (dette må bli slutt!)

***Det Folk Vil Ha* er en glimrende tittel som nok har trukket mange tilskuere – det har nok også Benny Borg, Are Kalvø og Lasse Kolsrud. Revyen inneholder flere gode scener, men den drukner i temaene den forsøker å kritisere.**

Av Elisabeth Leinslie

Det Folk Vil Ha

Idé og manus: Are Kalvø

Regi: Lasse Kolsrud

Musikk: Sverre Erik Kristoffersen/Espen Beranek Holm

Det Folk Vil Ha er en del av Hundreårsmarkeringen-Norge 2005. Are Kalvø har i den forbindelse valgt å se på hvordan vi ”i verdens rikeste land” ville hatt det dersom unionsoppløsningen aldri hadde funnet sted. Går vi inn i denne revyens univers befinner vi oss altså i et norsk-svensk diktatur anno 2005, hvor svorske Benny Borg fungerer som folkevennlig diktator. I dette svorske landskapet kryr det av danske-båt metaforer, danske-vitser, danseband, svorske artister, motstandbevegelser, norske politikere (ikke svenske), utvandrede nordmenn (ikke svensker) og koselig fellesskapsfølelse.

Gjennom hele første akt satt jeg og lurte på om jeg hadde gått glipp av et viktig poeng, for jeg syns denne svorske ideen var verken god eller morsom. I etterkant har jeg forhørt meg, men jeg har fremdeles til gode å snakke med noen som mener at de fullt og helt godtok poenget med dette svorske grepet.

Hovedpoenget med *Det Folk Vil Ha* er, ved hjelp av ironi, å rette et kritisk blikk mot samtids-Norge. Her ligger et ønske om å vrenge synet på bortskjemte nordmenn og deres kravmentalitet. Vi møter oss selv i døra gjennom hele forestillingen, men i store deler fungerer disse samfunnsreferansene som beskrivelser, snarere enn kritikk, av tingenes tilstand. Den ironiske distansen til temaene og personene som settes for hugg, kommer med andre ord bare tidvis frem (spesielt under Kalvøs mange politiske satireinnslag). Revyen ender med å hylle mer enn å kritisere, og da virker denne produksjonen mot sin hensikt.

Å implisere publikum

Aktivisering av publikum er et særtrekk ved *Det Folk Vil Ha*. Det tas i bruk tre forskjellige strategier: Allsang, karaoke (sang og tale) og projisering i sanntid. Projisering av tilskueren er et kjent grep fra performance-sjangeren som benyttes for å implisere tilskueren i verket. I Kalvøs revy anvendes dette grepet til å definere kveldens publikum som tilskuere (til festforestillingen som feirer det svorske rikets hundreårsdag) rundt om i verden, vi er blant annet dansker, filippinere og engelskmenn. Engelskmennene sitter på en karaokebar i London hvor det utelukkende synges svorske sanger, og tro det eller ei men aktørene på scenen får publikum med på karaoke-allsang. Karaoke med humor, men uten ironi.

Mot slutten innlemmes publikum som bilde på det svorske folkets røst. Ved hjelp av karokemaskinen tas vi med inn i en diskusjon med Diktatoren, om hvor mye vi skal få betalt for å være tilskuere for kveldens festforestilling (”folk vil ha penger”). Rent dramaturgisk er

denne scenen et godt grep. Revyens tidsaspekt settes på hodet – blir vi med på idéen betyr det at vi på dette tidspunkt, i sanntid, ennå ikke har opplevd det vi allerede har opplevd.

Poenget og problemet med karaokemaskinen kan være at den fungerer som representasjon for samfunnets normer og regler. Normer og regler som tres nedover hodene våre, men følelsen av faktisk å tilhøre en saueflokk tar over for det ironiske potensialet dette grepet har. Et lignende problem finner vi i avslutningsscenen, hvor Borgs' evergreen *Den Store Dagen* benyttes for å rive publikum med i allsang. Sing-along-fenomenet er velkjent blant nordmenn, det skaper følelse av tilhørighet og hygge. Men, forsøket på å ironisere over nordmenns fellesskap-mentalitet ender i klam nostalgi hvor det kritiske blikket overskygges av for stor nærhet til tema.

Teaterrevy

Det Folk Vil Ha er et godt eksempel på hva som kan skje når teaterfolk forsøker å lage revy. Det blir for mye teater og for lite revy. Det er flere årsaker til at produksjonen ikke fungerer som en revy, men publikum merket det nok først og fremst i møtet med artistene. Fraværet av de virkelig gode revyartistene var påtagelig. Noen gullkorn var det allikevel: Kalvøs velkjente parodiering av norske politikere, Per Schaannings Ibsentolkning, Niklas Gundersens Herr Nilsson (Pippis ape), Gustav Nilsen som Tom Kristiansen ("overalt korrespondent"). Spesielt overrasket Charlotte Frogner med sin allsidighet. Tidligere har jeg kun sett henne i "femme-fatale" lignende roller, men her viste hun at hun mestrer flere uttrykk. Hun både sang godt (bl.a. viser, pop, operette) og var til tider *veldig* morsom – spesielt som drita Siv Jensen på norsk pub i Danmark.

Benny Borg og Are Kalvø spilte seg selv. Denne form for non-acting stod i sterk kontrast til forestillingens ellers utpregede teatrale univers. Borg ble fremstilt som symbol på det han representerer i Norge som offentlig person. En svorsk, folkekjær og hyggelig entertainer. Kalvø gjorde en grei figur som "amerikansk talkshow host", lignende David Letterman. Stilen fremhevet Kalvøs munnrappe radiostemme, men til tider kunne hans obskure (og ofte morsomme) armbevegelser, vandring og hopp og sprett rundt på scenen bli litt forstyrrende. Kalvøs karakter fungerer både som konferansier og diktatorens hjelper som går inn og påvirker spillet. Denne hybride rollen er interessant, men den blir utydelig fordi han ikke har publikum med seg på de mange skiftene og overskridelsene.

Vill løve

Lasse Kolsrud gjorde for to år siden en glimrende regijobb med *Bikubesong*. En produksjon som blant annet bar preg av montasjedramaturgi med en lineær historie som bakteppe. Jeg kan forstå at Kolsrud har begitt seg inn på revy etter denne produksjonen, men, selv om revyens montasjedramaturgi kan virke enkel å hankses med er det langt fra tilfellet. Dramaturgien i *Det Folk Vil Ha* minner om en vill løve det er umulig å holde tritt med. Den flyter ut i alle retninger som om den lever sitt eget liv – en temming (les: oppstramming) av dramaturgien ville nok hjulpet.

I første akt kan dramaturgiproblemene skjules bak et fragmentert uttrykk – hvor scenene viser forskjellige sider av den svorske statens historie og nåværende tilstand. I andre akt derimot blir problemene mer gjennomsiktig; her forsøker de å skape en lineær historie – som baserer seg på folkets gryende misnøye med landets tilstand, fraflytting og opprør mot diktatoren. Historien er ikke spesielt god og scenene henger ikke på greip i forhold til narrasjonen. Det hadde vært bedre å fortsette i første-akt-stil hvor scenene forblir fragmentariske kommentarer. Eller man kunne gjort Kalvø-karakteren til en eller annen form for forræder.

Et konkret eksempel på sammenhengende scener som forblir løsrevne er når diktatorens hjelper (Kalvø) underretter eneherskeren om folkets misnøye. Hjelperen tilbyr seg å rydde opp i et voksende norsk pubmiljø i Danmark som planlegger et opprør. På ”viking-puben” møter vi forfyllede norske politikere og Kalvø som parodierer diverse karakterer fra norsk politikk, film og TV. Poenget mitt er at i dét han entrer pubscenen er hans rolle som spion forsvunnet og han føyer seg inn som en del av opprørsmiljøet på lik linje med de andre karakterene. Isolert sett er dette en morsom scene, men historiens dominans blir overkjørt av produksjonsapparatets ”behov for” å vise frem aktørenes evne til å parodierte kjente norske personer. Scenen virker som et dårlig kompromiss mellom utnyttelse av aktørenes ressurser og å skape en god historie.

Ufrivillig selvkritikk?

Min favorittscene utspilte seg omtrent midt i 1.akt: Kalvø er i gang med en av sine mange danskevitser. Danskevitsene glir inn i kategorien ”mindre vellykkede idéer” – vi er med andre ord inne i en flau del av revyen hvor jeg tenker med meg selv; ”Skal vi tvinges til å høre på enda en dårlig danskevits? – Dette går over streken for hva jeg kan tåle før kvalmen melder sin ankomst.” (Det kan godt tenkes at Kalvø med hensikt ønsket å utfordre sitt publikum.) Lenge før han når poenget avbryter Gustav Nilsen med en rapversjon av Margrethe Munthes *Lua Av*. ”Nei, nei gutt, dette må bli slutt!” fungerte her som et treffsikkert og godt timet metaperspektiv på en revy som aldri kom helt i havn.

Publisert i: Norsk Shakespeare- og Teatertidsskrift, nr.3-4/2005